

N.F.S. Grundtvig “Kort Svar paa en Snak som er lang nok”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.12, april 2018

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1820 (SJ: 350)

Teksten er etableret af Kim Steen Ravn

Punktkommentarer, indledning og tekstredigering er skrevet af Kim Steen Ravn, redigeret af Klaus Nielsen og Stine Holst Petersen

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

[A:369]

Kort Svar paa en Snak som er lang nok.

Skilderiets Læsere har ventelig seet det Mesterstykke i mange Stykker der har staaet, for “at vække Publicums Opmærksomhed paa min Oversættelse af Saxo” det vil da sige: for at gjøre vitterligt, hvorlunde jeg har skamskiændt den ypperlige Historieskriver, Dannemarks Konger og Adelsmænd, Norske Frænder &c. &c. med uhøviske, grove og fornærmelige Ord og Talemaader; saa det var nok bedst, det blev ved den Ulykke, der er skeet, og en Anden (hvorfor ikke Gustav Ludvig Baden?) kom til værdelig at fordanske Saxos fine Udtryk og pyntelige Vendinger.

Har det, som ti Aars Erfaring giver Grund til at formode, været Hr. Badens Hensigt at saare mig paa det ømmeste Sted, han kunde finde, da er det lykkedes ham, saavidt Sligt kan lykkes Folk af det Slags; thi det er sandt: jeg sætter en Ære i at være Christendom, Danske Konger og Danske Adelsmænd med Liv og Sjæl hengiven, og selv Skinnet deraf i *Dannemænds* Øine vilde det være mig tungt at miste. Var det derfor en Skribent for hvem jeg havde Agtelse, der sigtede mig saaledes, som Hr. Baden, da vilde jeg, hvor urimelig end

Beskyldningen er, alvorlig gjendrive den; nu derimod er taus Foragt det eneste værdige Svar.

Vel har jeg havt i Sinde, ei for Hr. Badens, men for bedre Mænds Skyld, ved denne Leilighed **[[A:370]]** at udvikle min grundede Overbeviisning om, at den bondelige Stiil i Folke-Krøniken er intet Misgreb, men et værdigt Konstgreb for, om mueligt, paa nye at lægge Menigmand Fædrenelandets Krønike paa Hjerte, og derved atter bringe den i Folke-Munde, ligesom, paa den anden Side, for at *de mange* Boglærde som behøve det, kan lære at tale paa Bondemodersmaalet om Andet end Mødding og Muldjord. Jeg havde det i Sinde, men jeg begav det, thi jeg betænkde, at kunde end mit Forsvar bringe Skraalere til Taushed, var det dog lige vist, at trænger Krønikernes Tungemaal i *Dannemark* til Forsvar, da er det enten netop Tungens Skyld, som skulde tale for dem, eller ogsaa har Vedkommende paa deres Hørelse en Skade, det er klart, min Røst kan ei helbrede! Ja, overalt, hvad de boglærde Læsere angaaer, til hvem mit Forsvar jo dog skulde stiles, da er det aabenbart: saalænge Repps og Badens udgjør *den hele* offentlige Stemme om Nordens fordanskede Krøniker, *saa længe* maa Historien sige, er enten Værket ikke værd at tale om, eller Dommerne ei værd at tale med.

Derfor skal mit eneste Forsvar for Stilen i Krønikerne være en Paamindelse om, at den være god eller slet, saa er jeg dog angerløs *for dem* der bekoste Folkeudgaven.

Ved Prøverne, som udkom 1815, viiste jeg, *hvorledes* jeg bar mig ad med at fordanske Nordens Oldkrøniker, og Spørgsmaalet var, om Man i Dannemark og Norge vilde skyde sammen, **[[A:371]]** og bekoste en Folkeudgave af Krønikerne i *denne* Skikkelse? Prøverne blev recenserede og Oversættelsen af Saxo fortrinlig roest, dog med den Udsættelse, at jeg stundom i Saxos Bemærkninger havde taget mig for megen Frihed med Texten, og at endeel af de bondagtige Ord og Talemaader jeg brugde, stak ilde af imod Saxos pyntelige og værdige Stiil. Jeg stak i Svaret herpaa, som man endnu kan see¹, Intet under Stol, vedkiendte mig baade Friheden og Bondagtigheden, men forsvarede dem, og erklærede, at *anderledes vilde jeg ikke* fordanske Krønikerne.

Desuagtet skedte S sammenskuddet, og deri laae jo unægtelig, at de som gjorde det, enten gik i Taaget, eller vare fornøiede med, at deres Bidrag anvendtes til Udgivelse af Krønikerne i den Stiil, jeg havde givet Prøver paa og erklæret at ville beholde.

Det eneste Spørgsmaal, her, kan da kun være, om det givne Løfte virkelig opfyldes: om Krønikerne fremtræde i den lovede Skikkelse? om der for S sammenskuddet bekostes et Oplag paa 2000 Explr. til Menigmands Bedste, som kan sælges for 1 a 2 β Arket, eller, hvor det findes passende, bortgives? og, om der til Slutning aflægges ordenligt Regnskab for Bidragenes Anvendelse?

At der nu er udkommet to Dele af begge Krønikerne, som, man

kalde dem hvad man vil, indeholde Totrediedele af Snorros og over Halvparten af Saxos Værk, det kan man vide. At Oversættelsen svarer til Prøverne, paastaaer jeg, til det Modsatte bevises, og at der er gjort et Oplag paa 2000 Expl., der udmærke sig paa Titelbladet ved Tillægget: for Menig-Mand, det lader sig bevise. Dette Oplag er, om jeg ikke tager fejl, den bedste Begyndelse til et offentligt Regnskab, der kan gives, og Slutningen tør da vel komme af sig selv.

At der, foruden hine 2000 Expl., er trykt 1000, som man formodede, kunde betale sig selv, og at Alle som have bidraget, og ønske at eie |A:372|Værket, heraf faae Explr., vist ikke til overdreven Priis, er dog vel ingen Forsyndelse, især da, naar det kom til Stykket, jeg dog vel, efter Benyttelsen til det lovede Oplag, havde Lov til at gjøre med mit Arbeide, hvad jeg vilde.

Derimod vil jeg gribe denne Leilighed til at tale et Par Ord om Oplaget til Menigmands Bedste.

At man er i en Slags Forlegenhed, naar der spørges om det bedste Brug af saa maadeligt et Oplag til Menigmands Bedste i Dannemark og Norge, er vel undskyldeligt, og der fattes vist heller ikke Grunde til at tøve, og lade Værket blive fuldstændigt, inden man i denne Henseende begyndte at røre sig.

Imidlertid, saa da Hr. Baden ogsaa herom snakker avet, og der vel ligesaa lidt kan være nogen Tvivl om, at Skolerne først maa betænkes, som at Værkerne der i sin Tid vilde gjøres fuldstændige; anseer jeg det for Pligt, at kvæle en Snak i Fødselen, som, hvis den var sand, maatte foruden mig, beskæmme begge de hæderlige Mænd, der med mig have borget for samvittighedsfuld Opfyldelse af det ved Indbydelsen gjorde Løfte.

Medens det derfor billig overlades det Kongelige Selskab for Norges Vel, hvem Expl. af første Deel alt i Fjor ere tilstillede, at bestemme for Norge, hvad dem synes bedst, kundgiøres det for Dannemark: at hvis nogen Skolecommission, Skolepatron, eller anden bekjendt Mand ønsker til en Skole, enten een af Krønikerne eller dem begge, da betales hver Deel med 3 Mk. i Tegn, og ønskes Indbindingen besørget, skal ogsaa det skee paa sparsommeligste Maade, naar derom gjøres nærmere Bestemmelse.

Det Samme er Tilfældet med Borgerskoler og Almuebibliotheker, kun at ved alle slige Leiligheder et Beviis gives for: hvortil, og til hvad Priis Exemplaret er modtaget.

Man vil heraf see, at i Henseende til "den ualmindelige Understøttelse" kan jeg være ganske rolig ved hvad der siges om mit Arbeide, thi naar jeg ærlig stræber at holde hvad jeg har lovet, narres Ingen, uden forsaavidt han kan have narret sig selv, og at jeg er narret, fremfor alle Andre, dersom virkelig mit Arbeide er slet, ja, dersom det ei svarer meget bedre til Tidens Tarv, |A:373|end hvad det skulde afløse, det nødes man vel til at indrømme; nødes dertil, naar man troer, som de jo maa troe, der understøttede Værket, at jeg er

ingen slet Skribent, og naar det er øiensynligt, som jeg tør sige det er, at hverken Tid eller Flid har jeg sparet. Hvordan andre regne, rager ikke mig, men, efter mine Tanker, kunde Tønder Guld ei vederlægge mig den Deel af min kraftfuldeste Alder jeg da havde spildt, og vil man end mene, at det kun er Snak, saa maatte jeg dog være lige utrøstelig, aldenstund min Vinding i verdslig Henseende er Mindre end Intet.

Jeg frygter imidlertid lige saa lidt i denne som i nogen Henseende for en billig Efterverdens Dom, som er det eneste Jordiske, Skribenten, der kiender sit Kald, maa have for Øie. I Bevidstheden af, at have med Glæde opbudet alle mine Kræfter, for at skiænke Fædrenelandet sin Krønike saa dansk, saa livlig og fyndig som mueligt, kan jeg rolig oversee deres Dom, der ei engang i de gamle Dages Røst, som skulde forene os, vil have Modersmaal tilfældeds med Dannemarks Folk. Med al den Opoffrelse der stod i min Magt, tjende jeg, vel i Skrøbelighed, men derfor ei uden Kraft, mit elskede Fædreneland paa den eneste Maade, det da vilde tjenes af mig, og nu foragte man kun, om man vil, min Skiærv paa Dannemarks Alter! Det var hvad jeg havde.

N. F. S. Grundtvig.

1

See: Literaturtidendens Skudsmaal i Henseende til Prøverne af Saxo og Snorro. 1816.